



Проект П. и р. н.
Шварц-Низиндер.
На художников
Однако, П. и р. н.
Таллинн, изд-во «Лундт».
Тоиметоjo T. Viirand.
Kunstiline toimetaja J. Kõbleiko.
Tehniline toimetaja E. Akkermann,
Korrektor D. Aas.
НБ № 201.

Ladudaja antud 18. 06. 1979;
Trükkida antud 13. 03. 1980.
MB-01997.
Paber: 60×90.6.
Otsel.
Kirjatõste 10.10.
Trükipoognald 6.0.
Arvestuspoognald 8.0.
Trükikorr 50 000.

30

PRIIT PÄRN

TAGURPIDI

E

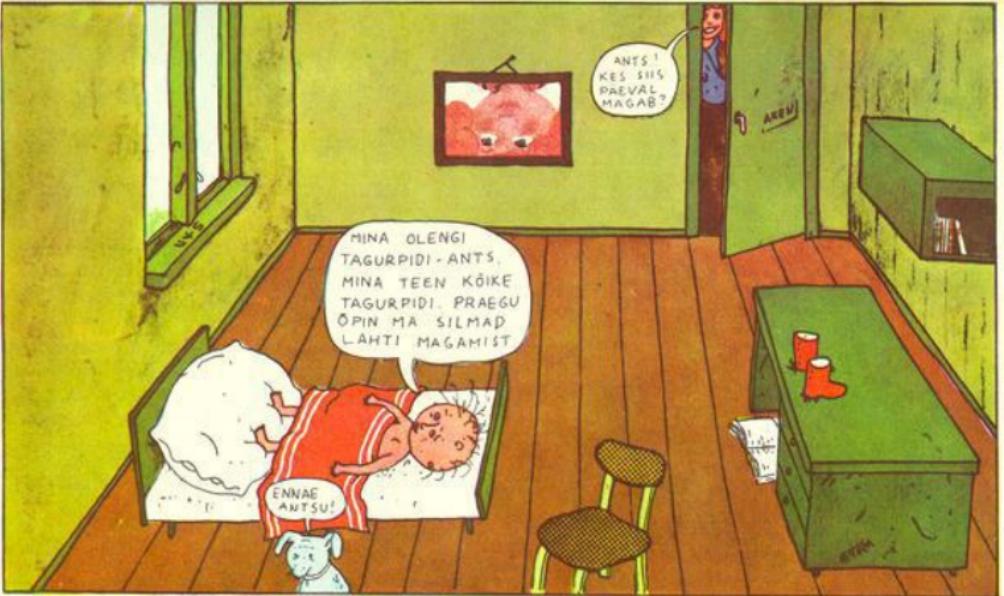
P 93

4804000000

P M 905(16)-80 — 25-80

Tellimuse nr. 729.
Hind 65 kop.
Kirjatõst "Kunst".
20001 Tallinn, Lai 34.
Trükkidep. "Oktobar".
200109 Tallinn,
Kreutzwoldi 24.

© „Kunst” Tallinn 1980



Elos kord poiss, keda kutsuti Tagurpidi-Antsiks. Sellise nime oli ta auga ära teeninud – köike, mida Ants tegi, püüdis ta teha tagurpidi.

„Ants.“ küsiti temalt, „miks ei tee sa kunagi nii nagu teised?“ Ants andis alati põhjaliku vastuse: „Sellepärast, et ei taha. Aga ei taha sellepärast, et köik teevad köike alati õiget-pidi ja alati ühtemoodi. Ilmasti-imma on köök ette teada, mingit üllatust pole kuskilt oodata. Igav. Mina aga vaa-tan, kuidas teised teevad ja teen siis täpselt vastupidi. See on huvitav nii endale kui ka teistele. Jah, ma teen köike alati tagurpidi,” sõnas Ants lõpetuseks ja tömbas... noh, tömbas näiteks soki pähe ja mitte jalga. Möelda void – miljonid inimesed on sadade oastate jooksl (aga ühos aastas on ... * pääval) tömmannud sokke jalga, oina jalga, köök sarnaselt nagu kaks tilka – mis kaks! nagu miljonid tilgad vett (ühesõnaga – pea-degu meri).

Aga Ants, näe, tömbas pähe.

* Mitu on?







Pole vist mõet rohkem pilte lisada – ruumi on napilt ja kõik põnevam alles ees. Jääme lihtsalt lootma, et ka teie usute – Ants tegi köike tagurpidi. Igal juhul ise ta seda uskus.

„Mino,“ ütles Ants, „teen absoluutsesti köike tagurpidi.“ Ja seda keerulist sõne ütles ta absoluutsett õigesti. Kust ta seda kuulnud oli, ei teadnud keegi.

Ants elas loomulikult koos isa ja emaga – oli ta ju päris väike poiss – ja sama loomulik on ka see, et isa-ema olid temata pöärast hirmsasti mures. Soovib ju iga lapsevanem, et tema poeg (tütar) teeks köike täpselt samuti kui köik teised lapsed, lisaks veel natuke paremini. Aga mis paremusest sai Antsu puhul rääkida? Tegi ta ju köike suisa tagurpidi. Nii olidki Antsu isa-ema murelilikud ja õraülemata kurvad.

„Mis me küll meie Antsuga teeme?“ küsis Antsu ema, ja võite uskuda, et ta tööst ei teadnud, mida Antsuga teha. „Ja-jah!“ lisas isa. „Ants teeb meil ju köike tagurpidi, isegi särk on tal t.-p. * seljas.“ Sealjuures trummeldas isa sõrmudega vastu lauda – eks Antsu tembusid teinud ka tema närviliseks. Emast ei maksa rääkida – ema oli omadega pärnis läbi.

Aga ükskord tuli Antsu isale hea mõte (tänu millele köik see juhubikki, mis edospidi juhub).

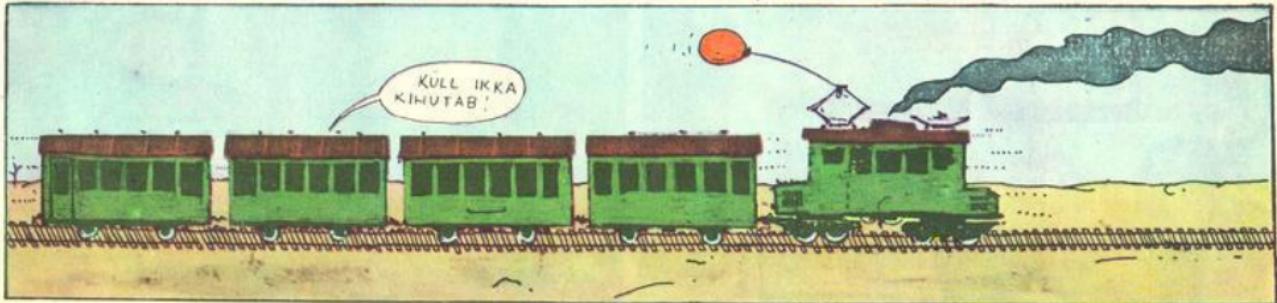
„Oot-oott!“ ütles isa. „Ants arvab, et teeb KÖIKE tagurpidi. Kui nüüd õigesti toimida, siis võib Antsust ehk veel osja saada.“

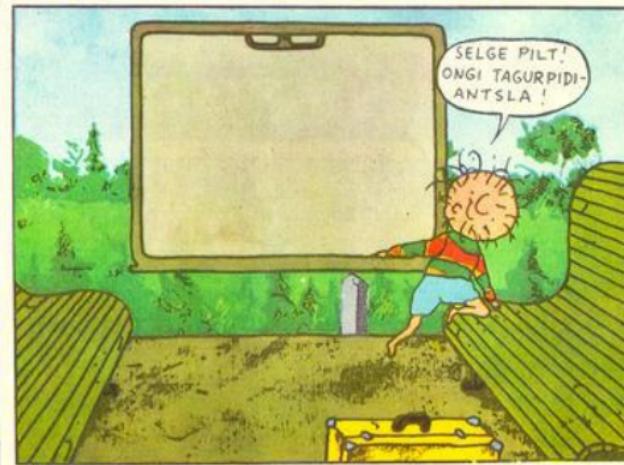
* Loe: tagurpidi.













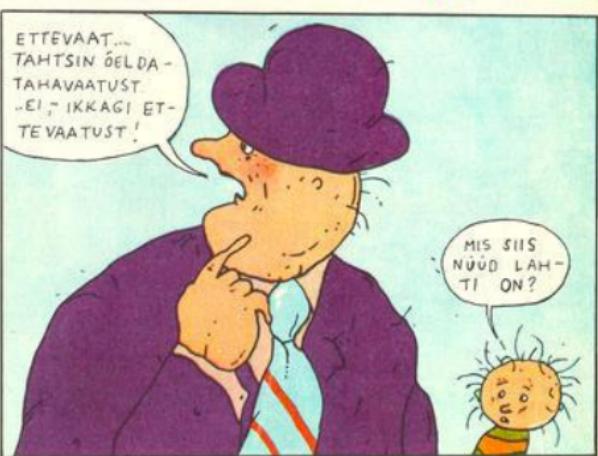
Onule polnud Antsu tulekust teatutud ja seepärast oli ta Antsil jaomas vastas.

„Head aega!” lausus ta ja sirutas Antsule vasaku käe. Tagurpidi-Ants sai kohe aru, et onu talle niivisi tere ütleb. Või veel, ka tema ise oli sada tuhat korda „tere” asemel „head aega” öelnud. Peab otsekohe lisama, et onu jättis Antsule esimesest hetkest peale hea mulje. Onu ei hüüdnud, et ohkuisureks-olekdasvanudl, ei arutlenud, kellesse Ants on läinud – on ta nüüd otse tädi...” või vanaonu... suust kukkunud. Ei, onu oli väga osjalik. „Nüüd,” hüüdis ta, „lähme kohe minu poole! See on siit kaugel, seepärast lähme jala – mis see paarkümmend kilomeetrit ka ära ei ole – viie minutit tee! Ja luba, ma aitan sul kohvrit kanda.” „Meeleldi,” oli Ants nöös. Sest kohver polnud just kerge. Kohver oli, vastupidi, üsna raske.

* Tötike lüngad!

Tagurpidantslas otsekohe väga raskeesse olukorda. Olu-korra raskust võiks väljendada nii:
onu raskus+kohvri raskus= olukorra raskus
Kui te juhuslikult matemaatikas tugev pole, siis muretsege üks onu, üks kohver ja võtke nad korraga kukile. Saate kohe selgeks, miks Ants nii kövasti ohkis ja ähkis. Aga ohkis mis ta ähkis, lõpuks tegi Ants onule ühe ettepaneku (vaata pilti!). Ja kui te nüüd osjast õigesti aru saate, siis peate tahes-tohtmatte järeldamata, et ega Ants eriti rumal poiss polnudki. Kui te oga osjast aru ei saa, siis võite ka enda kohta ühe järelduse teha. Kui tahate.







MIKS KÜLL
MINU PEALE
PLANKU JOO -
NISTATAKSE?

13

TASA SÖUAD...

TAGURPIDI -
ANTS LA TEOD
JUBA ROOMAMA
EI HAKKA!

KIIRED
TEOD - HEAD
TEOD !

JA KA
TAHA EI
VAATA
NAD SU-
GUGI...

KÖIGE
KIIREMAD TEOD
ON VEEL TE-
GEMATA...







„No nii, siin porilombi varjus ei kuku meile ülevalt midagi pähе – kui just mõni osi alt üles ei kuku,“ lausus onu kergendusega, kui nad porilombi peal varjulise koha olid leidnud.

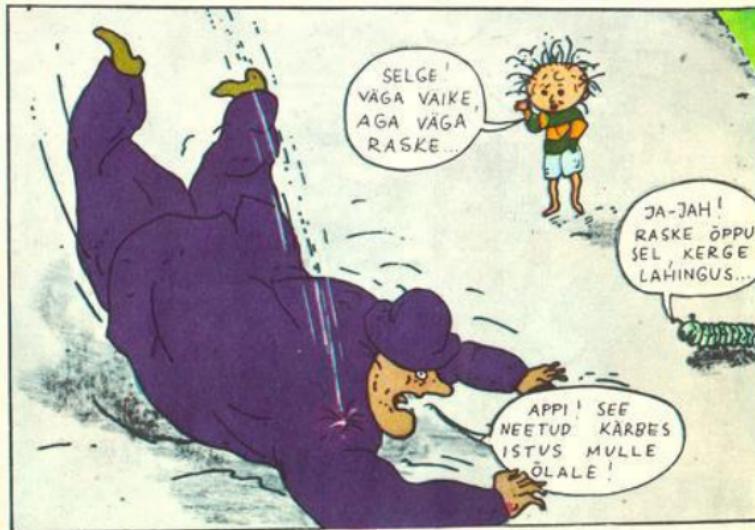
„Asi on selles,” jätkas ta, „et need tühised tüvemürakad ei kujuta kukkudes mingit ohtu, aga kui mõni leheke juhtub pähе liuglema, siis...“

Siinjuures tegi onu nii muretu ja lõbusu näo, et Ants, kes Tagurpidantsla asjadest juba üht-teist taipos, sai otsekohale aru – lehekesse puuhul oleks asi naljast kaugel. „Ja kui meile oleks mõni leheke... pähе liuelnud?“ pärüs Ants lustakalt hambaid plagistades.

Onu pidas tähenedusrikka pausi ja vastas siis nii:
„Mulle kukkus kord kaseleht jala peale. Pane tähele – jala peale, mitte pea jalale. Ning pärast oli pea – ja mitte jalgi – hulk aega uimane...“

„Ah kohe hulk aega...“ korras Ants ja tal oli veidi köhe olla.





"See on Põial-Liisi, tutvustus onu neist ülesammuvat soki-kondjat.

"Põial-Liisi?" ajas Ants silmad suureks. "Kas mitte Suurvarvas-Liisi?"

"Mitte mingil juhul!" hüüatas onu vastuseks. "Sa ainult vaata, kui suured varbad tal on! Hm... tahtsin öelda – nii väikesed varbad..."



LOODUSE VARK
ON MEIL IMELINT-SALT KORRAL-
DATUD, KUIGI VÖ-
HIKULE VÖIB
SEE ESIMESEL
PILGUL KEERU-
LISENA TUNDUA...



MINA
OLENGİ
LUMIVALL-
GUKE-
VANA,
PAKS JA
KOLE...





„Miks ma karjusin? Eks ikka sellepäras, et ködi oli. Kui sind süüakse, on alati kolektult ködi,” vastas onu. „Muud põhjust mul ju karjumiseks ei olnud. Sest vaata – kui sina seal oma kodus näiteks puuvilju – öunu, plomea ja kollette sööd, siis pärast söömist oled sina ikka sina, aga see, mis söödud... noh, see on lihtsalt söödud. Lainud ja köik. Aga siin on vastupidi, kulla Tagurpidi-Ants. Sest pane tähele, see siin on Tagurpidantsla – kes söödud, on alles, aga kes sööb, seda viuh! ja pole enam.”

„Jah, oga,” uuris Ants, kes, nagu te üha enam veenduda vöite, üks terane poiss oli, „kui ise juhtud siin mõne öuna õra sööma?”

„Ants!” hüüatas onu nördinult. „Ega siis meie pole mingid öunasööjad. Aga mis tösi, see tösi – söömisega on siin osi tõbar – sööd mõne poldi või kivi või kraani õra, ja ongi alles ainult see kivi või käbi või mis ta oli. Seepärast tulebki söömisest hoiduda. Teiselt poolt aga – mida vähem ma söön, seda paksemaks ma lähen, ja mida paksem ma olen, seda rohkem lotendab ülikond mu seljas. Mina aga vihkan üle kõige elegantset joont. Kas pole näha?”

Ants mötles ja mötles, kuid ei suutnudki välja mõelda – pidi to nüüd vastama ei või jaa.

MIKS PEAKSIN MINA SEDA
KURJA PUNAMÜTSIKEST KARTMA?
AGA MA KARDAN, ET ÄKKI
KARDAB TEMA MIND...

SEE EI OLE
HORISONTAALNE
JÄRELKULT ON
SEE HORISONT

IKKAGI HEA,
ET SIIA ALLA
RONISIME...

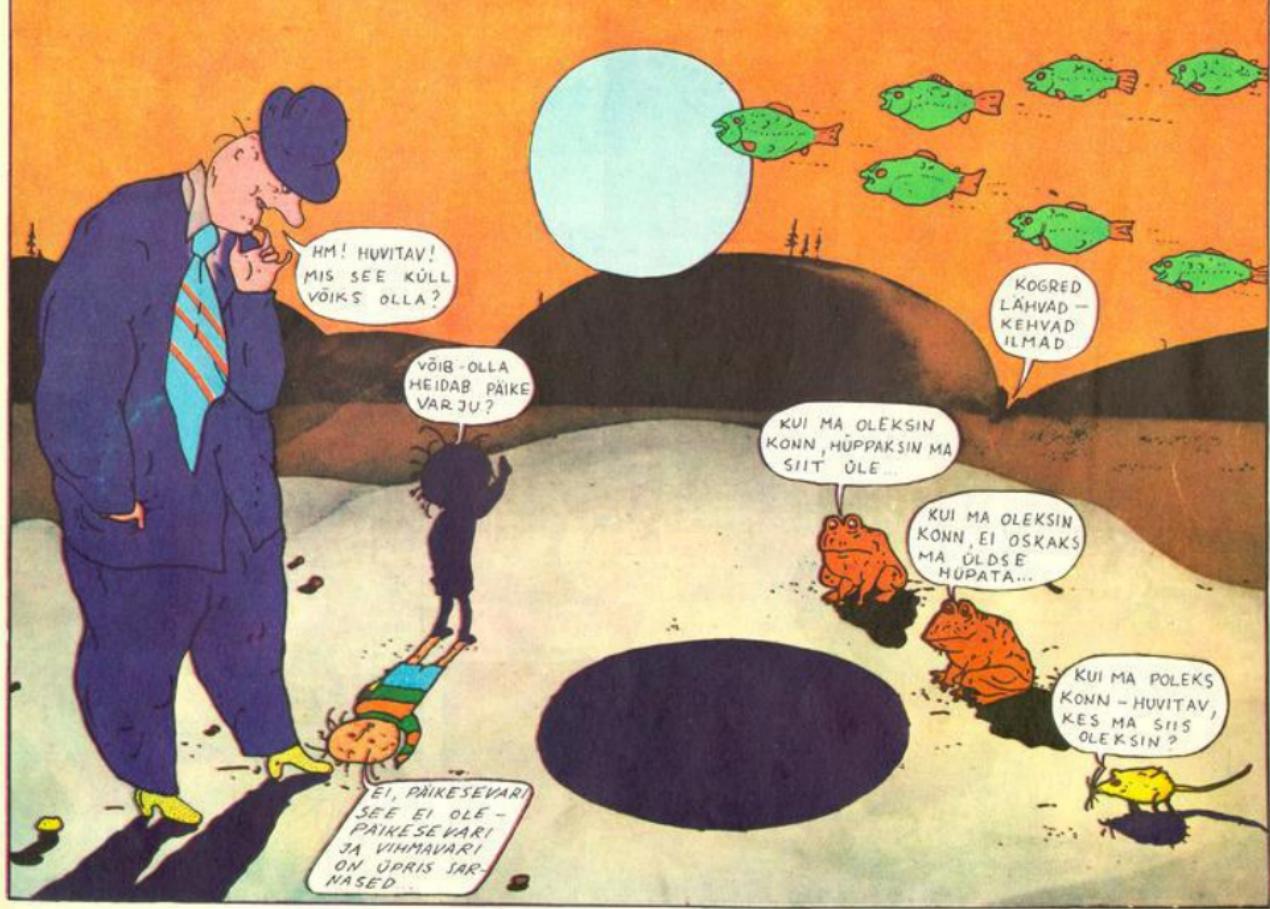
SEE ON HORISON~
TAALNE ~ JÄRELKULT
EI OLE SEE HORI-
SONT.

Ai!

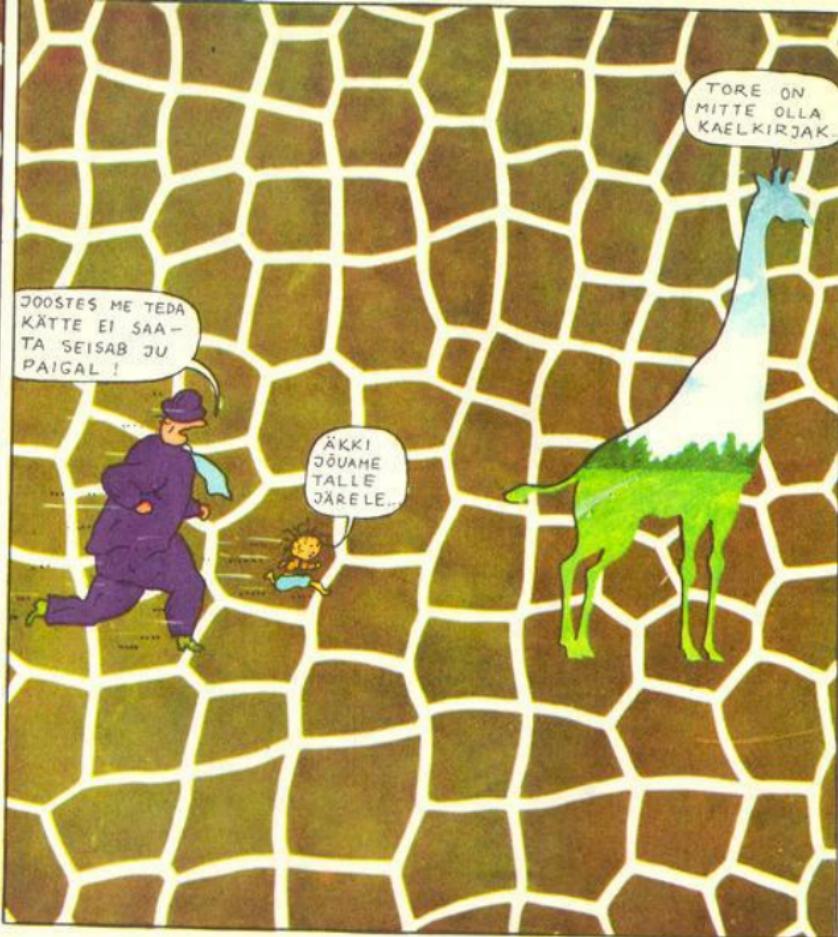
KUI TA SEISMA
JÄAB, OLEN MA
TAL PEOS...





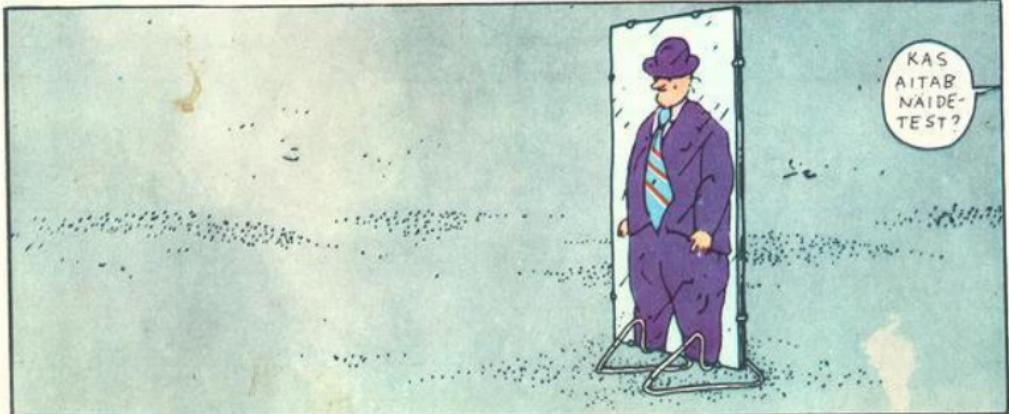
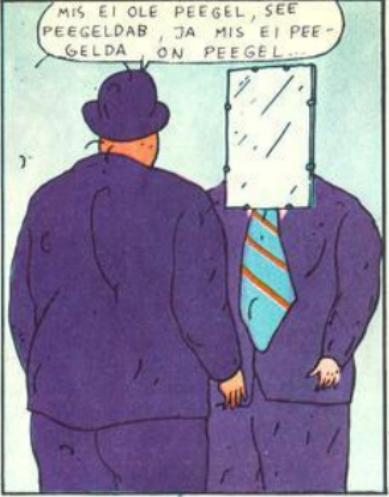
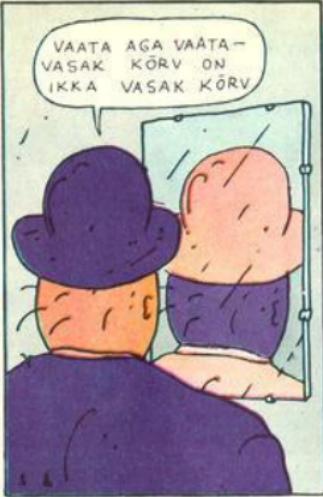
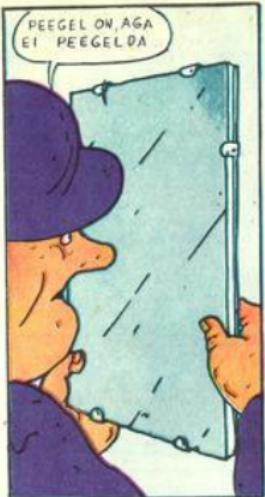












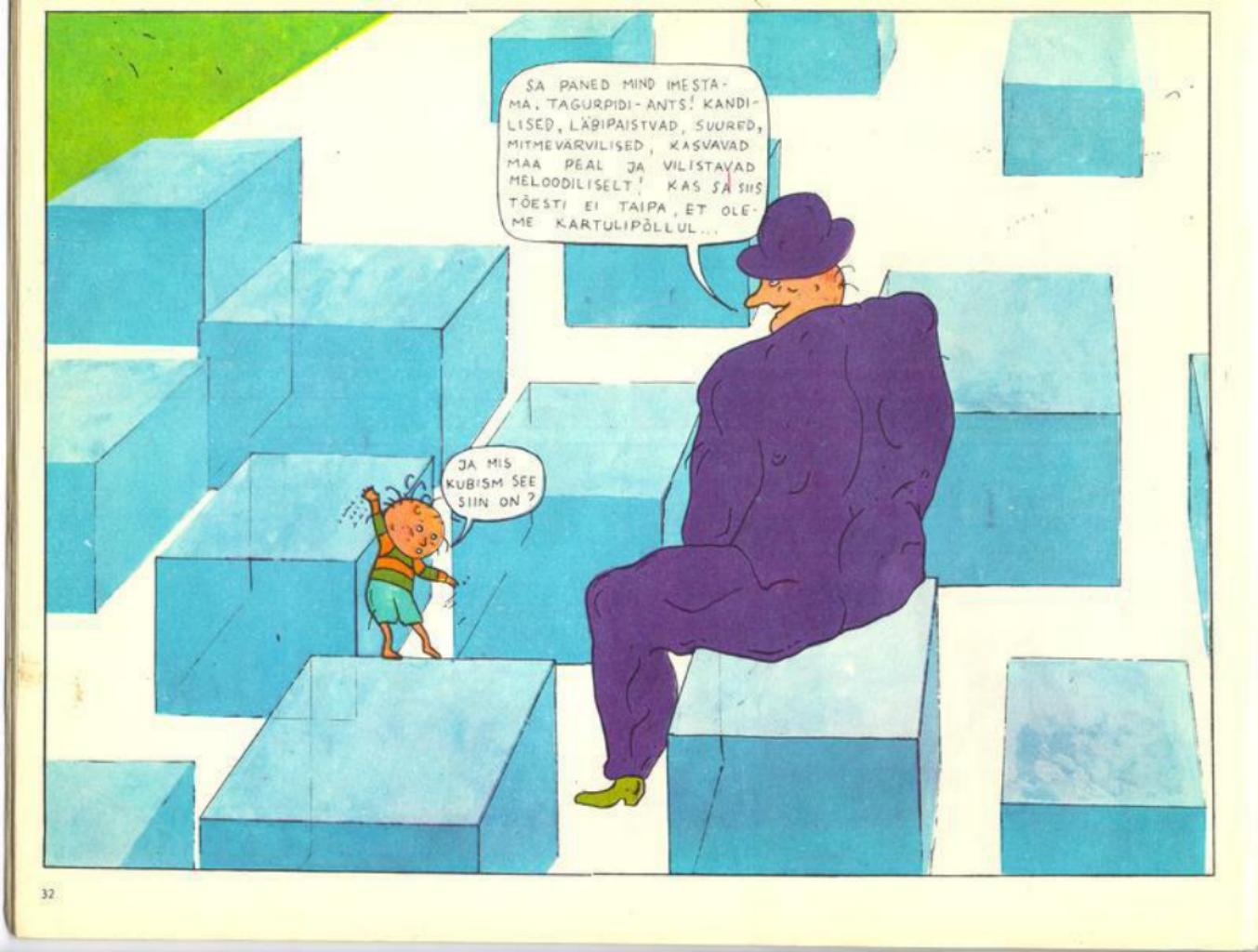
„Kas oitab näidetest?“ küsis onu, ning otamata vastust, jätkas: „Nagu so ise hakkad aru saama, on tagurpidätmiseks, ehk TP-ks, nagu meil öeldakse, tavaiselt mitu võimalust. Milline on aga see kõige parem – püüti jõle keel vääratas – milline on see kõige halvem, seda polegi alati nii lihtne... ee... õige-mini keeruline otsustada. Nöiteks puudub, tahtsin öelda, ei puudu Tagurpidantslos seni veel ühtne seisukoht küsimuses, kuidas näevad välja peeglisse vaatavad kaksikud. Mõtle veidi, ja sa näed, et võimalusi on üsna palju... täpsemalt – väga vähe. Muidugi, iga töeliselt TP variandi on hea... näed siis, jõlle läks sassi, on halb, aga milline on see kõige... nojah, seda ma juba rääki-sin... Või ei rääkinud? Ehk siis selline pealtnäha lihtlabane probleem – milline peaks olema Tagurpidantsla vikerkaar – kas sirge jo üheväriline või köver ja köva või...“

Ühteosalu rääkides oli jutu-hoogu sattunud onu jöudnud jõe kaldale, ja enne kui Ants joudis midagi öelda, astus ta otse jõkke.





„Näib, et pean sulle veidi meie silmapiirist rääkima,” ütles onu, kui Antsu jalad jõlle maha puutusid. „muidu võib sulle mõnest osjast vähr arusaamine kujuneda. Meie silmapiir, erinevalt teie omast, pole mitte näiline, vaid töeline, käegokatsutav. Maa ja taevas lähevad kokku nii mis mürtsub. Meil on isegi spetsiaalsed silmapiirivalvurid, kes valvavad, et keegi ei läheks maa ja taeva kokkuputtekohta urgitsema. Kui sa kalda alla vajusid, olime parajasti silmapiiritooni jöudnud. Igal juhul hea, et sul õigel ajal jalust kinni sain – taevas on ikkagi rohkem kaevurite, muttide ja vihmaausside päralt.“



SA PANED MIND IMESTA-
MA TAGURPIDI-ANTS! KANDI-
LISED, LÄBIPAISTVAD, SUURED,
MITMEVÄRVILISED, KAŠVAVAD
MAA PEAL JA VILISTAVAD
MELOODILISELT! KAS SA SIIS
TÖESTI EI TAIPA, ET OLE-
ME KARTULIPÖLLUL...

JA MIS
KUBISM SEE
SIIN ON?

KÖIGE NUTIKAMGI VÕIB
TAIBATA, ET SELLE LINNA
JUURES ON OLNUD MÄN-
GUS INIMKASI - KUSAGIL
POLE JALGEGI JOON-
LAUAST EGA SIRKLIST

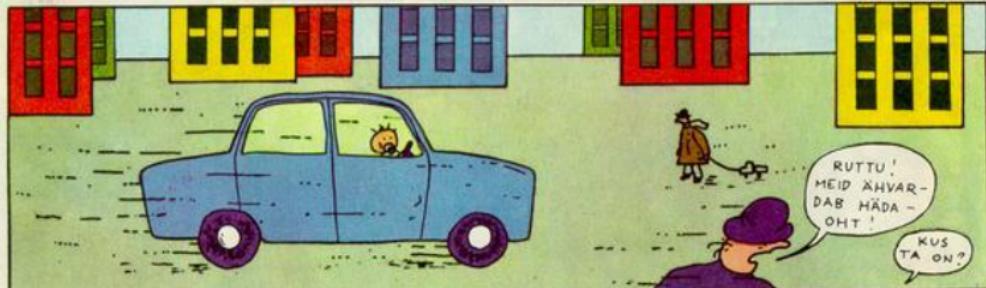
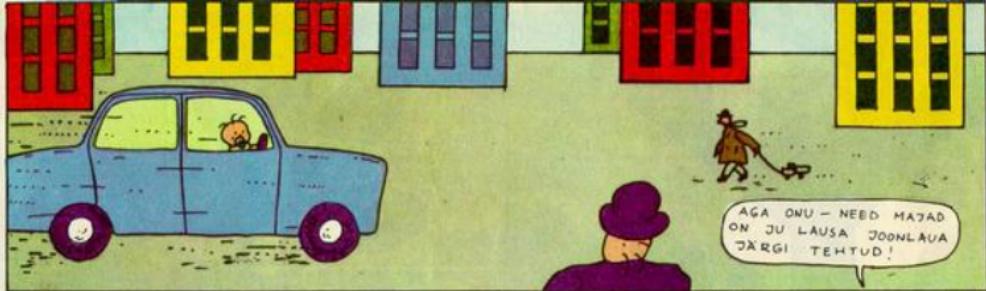
„Aga onu – need majad on ju lausa joonlaua järgi tehtud!“ imestas Ants, kellel on äsjaed sõnad veel kõrvus kõlastid.

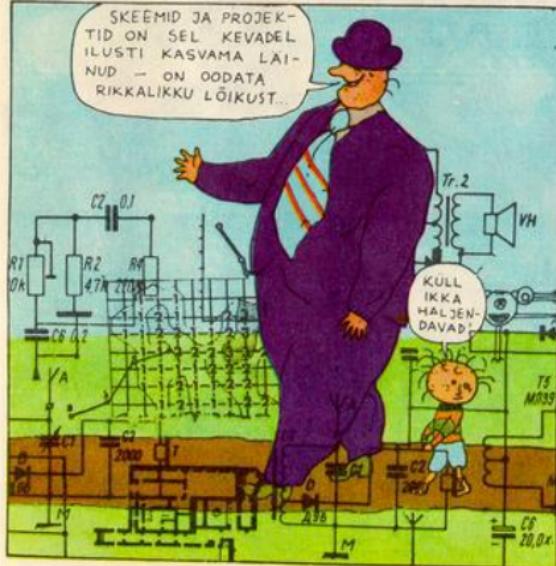
Onu ei sattunud segadusse. „Põhjusi võib olla palju.“ alustas ta, „väriseva käega tehtud projektid, hooletu ehitamine, ajahammas – kõik kokku võib anda ehitistele vägagi korrapärase ja korrapäru väljanägemise...“

Siinkohal jääti seletus katki, sest onu pidid end kiire põgenemisega päästma – unustamata ka Antsu kaasa tirida. Esialgu ei suutnud Ants talbata, milles asi, kuid onu, see osav seletaja, tegi talle ka selle küsimuse selgeks.

„Meie linnades puudub sügavus. Laius on, kõrgus on, aga sügavust ei ole. Kõik on nagu paberि peal – ühesõnaga – kahemõõtmeline ruum.“

„Etskae.“ mötles Ants, „või kahemõõtmeline ruum. Ilmselt on siin nii, et kaks korda mõõda, üks kord lääka. Kui aga ruumi on. Igakas juhiks lasen seda asja isal lähemalt selektaada, kui koju jõuan.“



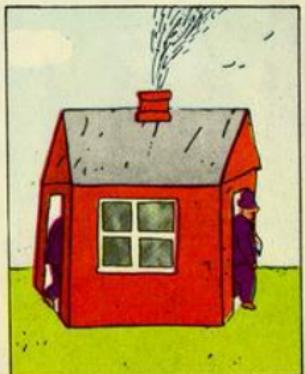
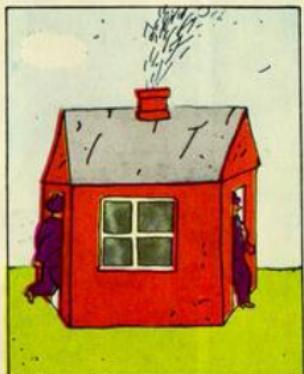


















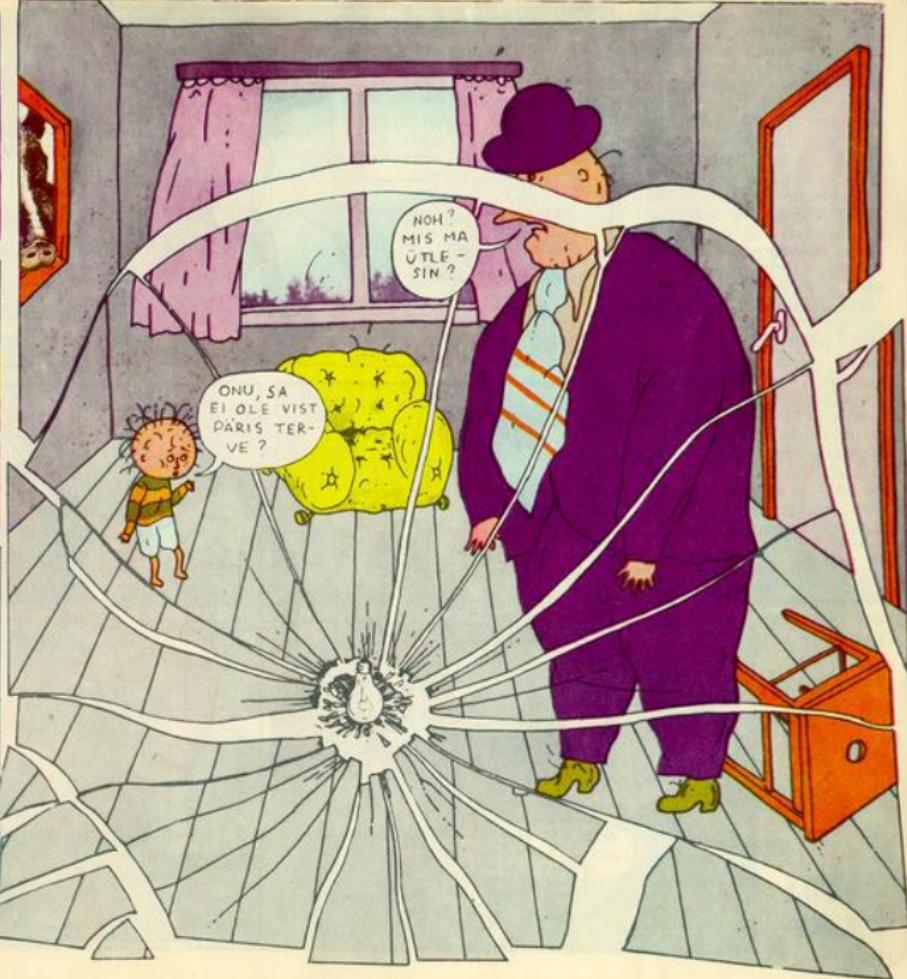
„Ma näen, poj, et sul pole meie kalendrikorraldusest mingit ettekujutust,” ütles onu Antsu imestust nähes. „Kalender, kulla mees, on loomulikult selleks, et teada saada, kus me parajasti asume. Kui oled näiteks toas, siis võid kalendrist lugeda „TUBA”, kui oled aga allveelavaas, siis on kalendri-lehele kirjutatud „ALLVEELAEV”. Nagu näed, on kõik väga lihtne ja loogiline ning imestada pole siin midagi. Ah et kuidas saada teada, mis päev täna on?“ Nii lihtsa-meeleline küsimus ajas onu lausa naerma.

„Ho-hohol! Kas siis sellepä-rast tasub kalendriku-pi-luuda. Vaata koriks ringi ja sa näed otsekohé, mis päev parajasti on. Kas siis ei näe, et täna on pühapäev? Peale pühapäeva tuleb aga tavaiselt laupäev.“

„Ah siis homme on laupäev, küsits Ants, sest talle tuli ökit-selt midagi meelde.“

„Aga olgu, räägin sulle sõnade-dest!” teatas onu ja seadis end taburetile mugavalt istuma. „Vaata, Ants, sõnadega on selline lugu, et Tagurpidantslas peab iga sõna vastupidiselt võtma. Kui ma ütlen näiteks „Jah!”, siis tuleb seda mõista nii, et ma ei ole nüd midagi või siis, et ma ütlesin „Hai!” või ehh ütlesin ma lihtsalt „Ei!”. Veel keeruliseim on lugu lausetega. Utelme „Oun kukub.” See võib tähendada, et „oun ei kuko”, või „kuko ei oun” või hoopis „pirn kuko”, aga samuti „pirn ei kuko”, mis ei ole küll pärts õige, sest... Slinkohal katkestas Ants jutuhooigu kattunud onu. Juhuslikult oli Ants üles vaadanud ning hüüdis. Aga tegelikult ta ju kukub!”





Ja nüud tundis Tagurpidi-Ants, et selleks korraks temale Tagurpidantslast aitab. Oma osa mängisid siin kahtlemata pannkoigid, mida ema laupäeviti kodus küpsetab, ja Tagurpidantsla ootamatu pragunemine, ja see, et siin köik lausa tagurpidi on... Tösi jah, sellepäras tõu siia tulnud oligi. „Kaks kärbest ühe hoobiga,” mõtles Ants, „tuleku pöhjus on ka mineku pöhjus.“

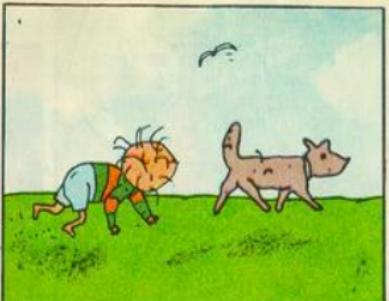
Valjusti aga küsis ta: „Kuule onu! Kui ma nüud minema hakkan, kohe päriseit, kas ma pean siis sulle soovima „Jää katki!”, sest „Jää terveks!” kõlaks nagu natuke kohatult?“

Ilmselt sai onu asjast aru, sest ta küsis omakorda: „Kas sa tahad öelda, et soovidki alati seks Tagurpidantslasse jäädva?“

Ka Ants sai asjast aru ja vastas: „Jah, ma tahaksin eluks ajaks Tagurpidantslasse jäädal!“

Ja eelseisvale kojujoudmisse, pannkookidele, söpradele ja kõigile muule möeldes tikkus talle lausa naerpeale.

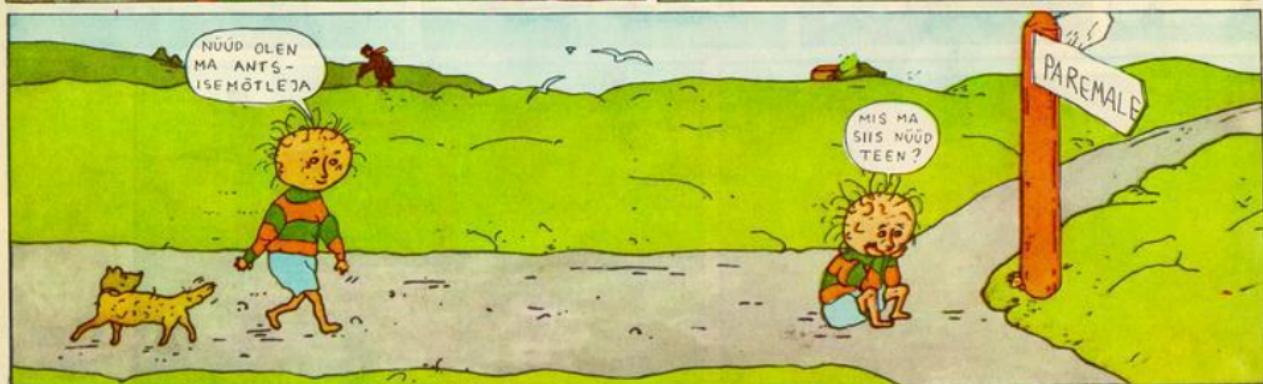


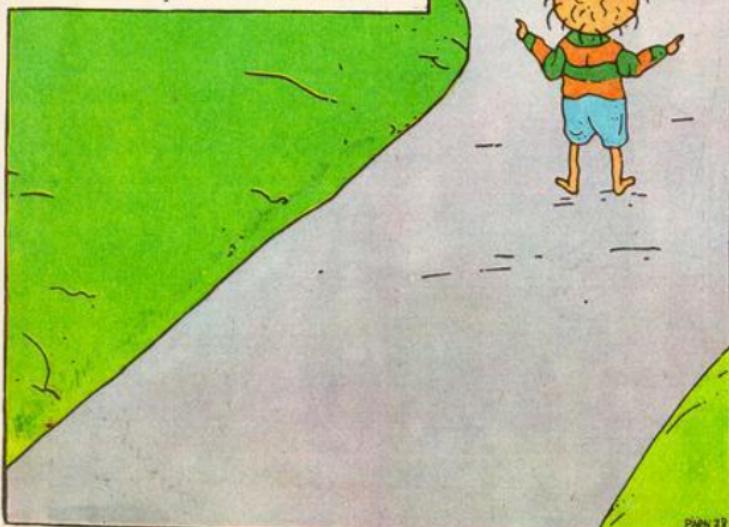


**LÖPP
NR.1**

LÖPU
NR. 2 ALGUS

MA EI OLE ENAM TAGURPIDI-ANTS
AGA TEISTELE PIMESI JÄRELE TEHA -
SEE POLE KAH ÖIGE ASI. EDASPI-
DI TEEN NII - IGA KORD MÖTLEN HÄS-
TI JÄRELE, JA SIIS TEEN. NAGU
JUST VAJA ON - OLGU SEE SIIS
ÖIGETPIDI VÕI TAGURPIDI



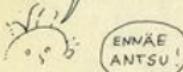


KOONISTA ISE

MINA OLENGI

* -ANTS.

PRAEGU MA.....



* MILLINE ANTS?

65 kapp

Nicuška
ise